

'Nora' filma euskaraz ikusteko bidaia

Lara Izagirreraren bigarren filma (*Nora*) gaztelaniara bikoiztuta eskaini dute Euskal Herriko hainbat zine aretotan, zenbait talde euskaltzalek salatu dutenez. Tartean izan dira Bilboko Berbalagun Feministako kideak. Taldeak alde ona aurkitu dio gertaerari: hizkuntza zapalkuntzaren aurrean aktibatu dira.

 JUNE FERNÁNDEZ

IRAILAREN 1A

Lara Izagirre zine zuzendariak idatzi dit, *Nora* bere bigarren pelikularen estreinaldiaren bueltan elkarrizketa proposatzeko. "Zuekin [*Pikara Magazine*-rekin] hitz egin nahi nuen filma eta euskarazko film bat emakume batek egiteak dakarrenaz", esan dit. Bai, noski. Lehenengo pausoa, pelikula ikustea.

IRAILAREN 3A

Berbalagun feministako kideei proposatu diet zinemara elkarrekin joatea. Orain arte, Bilboko talde honen jarduera bakarra astelehenetan Bira kultur aretoan batzea izan da. Hortaz, ikasturte berria hasteko plan ederra iruditu zaie. Gainera, gehienok ez dugu zinema areto bat zapaldu pandemia hasi zenetik. Ikusi dugu Bilbon bi zinema aretoetan eskaintzen dutela *Nora*: Golem Alhondiga eta Multicines. Bigarrenera joatea adostu dugu. Areto txiki, historiko eta alternatibo samarra da, pelikulak jatorrizko bertsioan topatzeko aukera nagusia.

IRAILAREN 9A

Heldu da eguna eta asko dugu ospatzeko: "Uste dut C1eko azterketa gainditu dudala", idatzi digu Veronika gure kideak. Apar-kaleku bila nabilen bitartean, Margak filmaren kartelaren argazki bat bidali digu: gainean, hitz larrietan, *castellano* hitza ikusteak asaldatu gaitu. Bat-batean gogoratu dut Lara Izagirrek aipatu zidala gaztelaniara bikoiztutako bertsio bat ekoiztu dutela Espainian zabaltzeko. Ez zait burutik pasa Bilboko zinema areto txiki, historiko eta alternatiboak bertsio hori aukeratu zuenik. Margak lasaitu gaitu, txarteldegiko langileak argitu baitio pelikula eleanitza dela, euskarazko zatiak egongo direla, bai-

'Nora' filmaren iragarkia zinema aretoetarako.

ta ere gaztelaniazkoak, ingelesezkoak eta frantsesezkoak. Ainhoak hipotesi bat bota du: azpitoluak izango dira gaztelaniaz.

Pelikula hasi da. Ane Pikaza (*Nora*) eta Héctor Alterio (bere aitite) ari dira solasean gaztelaniaz, normala denez, aitite Argentinakoa baita. Ondoren, *Nora* taberna batera doa eta Kepa Errastik antzeztutako tabernariarekin ere gaztelaniaz hitz egiten jarraitzen du. Hori bai arraroa. Ezpainek eta soinuek ez dute bat egiten. Arranopola! Bikoiztutako bertsioa ikusten ari gara.

Nire bertuteen artean ez dago frustrazioari aurre egiteko gaitasuna. Ainhoari esan diot ez nagoela prest Euskal Herrian euskaraz ekoiztutako pelikula bat gaztelaniara bikoiztuta ikusteko, non eta Bilbo-

ko zinema areto batean. Lau lagun atera gara aretotik eta pote bat hartzera joan gara; beste bi barruan geratu dira, tartean Marga. Irtetzerakoan esan digu hainbeste gustatu zaiola pelikula, ezen berriro ikusi nahi duela: euskaraz, noski. Aitzitik, beti Euskaraldiko musukoa daraman gure laguna txarteldegiko langileari kexatu zitzaion.

Ettxera heldu garenean, Margak argazki bat bidali du whatsapp taldera, erakusteko *Berria*-ren ikuskizun sailean, Multicines aretoaren zerrendan, *Nora* letra lodiz idatzia agertzen dela, bestelako oharrik gabe. Gerora nik hainbat egunkaritan joera berbera ikusi dut: jatorrizko pelikula ematen duten aretoetan "*Nora* (VOSE / JBA)" ipini dute; bikoiztutako bertsioa denean, ordea,

parentesirik ez. "Normala den hizkuntza arraro bihurtu dute", erantzun du Encarnik. Ainhoak nabarmendu du gaztelaniazko pelikulen trataera oso bestelakoa dela: "A todo tren. Destino Asturias [zerrendako beste pelikula bat] VOSE ere izango da? Argi dago hizkuntzaren nagusitasuna Euskal Herrian".

IRAILAREN 10A

Margak change.org-ko lotura bidali digu: "Nora filma euskaraz ikusi nahi dugu Getxo Zinemetan". Gure kideak gaineratu du: "Egun on! Ikusten duzuenetz, 'auzia' ez da gurea izan bakarrik. Kontua mugitzen hasi naiz eta indarrak batuko ditugu, denon artean zerbait egiteko". Egoera ez da berria, Urtzi Urkizu Berria-ko kazetariak Twitterren kritikatu du *Handia* eta *Errementari* filmak gaztelaniara bikoiztu izana.

Naia "ekintza zuzenaren alde" agertu da: "Plante orokor bat pelikula hastean edo...". Galdakaon ere gaztelaniaz eskaini dute eta bertoko lagun euskaltzale batek euskara sailarekin hitz egiteko asmoa adierazi dio.

Margak beste lotura bat bidali digu iluntzean: "Nora euskal filma gaztelaniaz ikusi behar izan dutela salatu du euskaltzale talde batek Bilbon". "Taldea hori geu gara", argitu du, harro. Uriola.eus-eko albistea ARGIAk ere zabaldu du. Urrats gehiago eman ditu hurrengo egunetan: Elebide Eusko Jaurilaritzako Hizkuntza Eskubideak Bermatzeko Zerbitzura kexa idatzi du eta Berbaizu Deustualdeko elkartearekin harremanetan dago Behatokira ere bidaltzeko. María Luisak argudio gehiago partekatu ditu gurekin: zinemek euskal zinema babestu behar luketela, eta bere formatoa errespetatu, hizkuntzen aniztasunaren mesederako, are gehiago aspaldian apustu horri heldu dioten zinema aretoen kasuan.

IRAILAREN 12A

Euskarriak euskarazko zinemari Eider Goenaga Lizasok Berria-n argitaratu duen zutabea bidali digu Encarnik. Esaldi bat azpimarratu du: "[Aurrera egiteko, dirulaguntzez gain eta industriaren inplikazioaz gain] Behar dira ikusleak". Filmak euskarri orotan eskaintzea proposatzen du egileak: zinema, telebista, Youtube, ordainpeko plataformak...

IRAILAREN 13A

Ahots gehiagok sendotu dute eztabaida. *Deia*-n, *Jatorrizko bertsioa* zutabea, Ane Araluzeak ospatu du *Nora* filmaren Bilboko aurkezpena bertaratutako kazetari guztiak euskaldunak izanik, euskara hutsean egin zela. Ondoren, sinadura bilketaren

berri eman du eta zinemen erabaki komertzialaren bi irakurkerta egin ditu: "Batetik, ezer gutxi balio du euskarazko zinemen ekoizpena diru publikoz laguntzea enpresa pribatuek babes honi muzin egiten baldin badiote lanak jatorrizko hizkuntzan ikusteko aukera ukatuz. Eta, bestetik, ikus-entzunezkoak jatorrizko bertsioan ikusteko erreparatuak ez dio mesederik egiten oraindik beharrezkoa dugun elebitasunaren sustapenari".

Bea nire lagun erdalduna etorri zait burura. Bere haurren eskolako gurasoen Whatsapp taldean gaztelaniaz egiten da ia beti. Bi emakume euskaraz labur mintzatu dira, eta beste ama batek gaztelaniaz egiteko eskatu die, "euskara ez dakitenekiko enpatia eta errespetuagatik". Erdalduna bada ere, Beak argi identifikatu du ateraldi horren indarkeria. Zera erantzun du: "Nik euskaraz egiten ez dudan arren, nire kritika kontrakoa da: ezinezkoa dela euskara ikastea jendeak ez badu euskaraz egiten. Euskaraz egin dezatela, eta ni konponduko naiz". Egun horretan erabaki du ia 38 urte dituen nire lagunak euskaltegia izena ematea eta itzultzaile neuronalaren laguntzarekin, whatsapp taldeetan euskaraz aritzea.

Margak mezu bat berbidali digu: "Ostirala 10, Getxoko autozinean filma euskaraz proiektatu zuten eta pelikula hasi aurretik Izarok kontzertua eskaini zuen!". A ze poza!

IRAILAREN 14A

Zinemara itzuli gara, Golem Alhondigara, Lara Izagirreri eskertuta, gonbidapenak lortu dizkigu eta. Filmaren xarmaz gozatu dugu: istorioaz, paisaiez, musikaz eta euskal aktoreen euskaraz. Nolanahi ere, galdera asko geratu zaizkigu, bikoizketaren aferari lotutakoak. Zer gatazka, presio edo desiok baldintzatzen dute bikoizketak egiteko erabakia? Zergatik bikoiztu dira euskal pelikula batzuk eta beste batzuk ez? Egilea eta lan taldeko buruak emakumeak izateak nolabait baldintzatzen al du negozio horietan? Zer edo zer egin dezakete (edo eskatu dakieke) joera hori aldatzeko euskal zinema babesten duten erakunde publikoei? A ze zorrea nirea, kazetari izateak zuzendariari galdera horiek egiteko parada emango dit eta.

Feel-road movie sentimentala bezala definitu du kritikak *Nora* filma. Gu, ordea, euskaraz ikusteko, *road movie* aktibistan murgildu behar izan gara, zeinak hizkuntza zapalkuntzaz kontzienteago egin gaituen. Hori da historia honen alde ona: euskararen normalizazioaren aldeko gure bidaiari, elkarrekin urrats berriak eman ditugu. ●

tradebi@tradebi.com

LUAarkitektoak

hirigintza
hirigintza aholkularitza
udal planak
urbanizazioak
perifazioak
balorazioak
etxebizitza proiektuak
birgaitzeak
barne diseinua...

Rio Arga Kalea 28, 31014 Iruña
Tel 948 13 26 97
lua@luark.com

INAKIBEREZIARTUA

ENBALAJEAK
BILTEGIATZEA ETA LOGISTIKA
ZERRA ETA ERAIKUNTZA

25 urte baino gehiago paketatze industrialaren sektorean

Jauregi auzoa, 75
Hernani (Gipuzkoa)
☎ 943 552 828
www.inakibereziartua.com
mjm@inakibereziartua.com